

Reglen til Folk, der havde deres Jorder liggende op dertil? Nu derimod at indføre det nye Princip, at saadanne Folk skulle modtage endogsaa kun et ganske lille Stykke Jord, hvad enten de ville have det eller ikke, og uden Hensyn til, om de have Raad til at modtage det eller ikke, forekommer mig i og for sig at være et forkert Princip. Hvor meget man end her i Salen, mere nu end tidligere, er kommen ind paa — og navnlig det ærede Medlem for Beile Amts 3die Valgfreds (H. Nielsen) har gjort den Anskuelse gjældende, at den Enkeltes Ret maa vige for Samfundets Ret, saa vil jeg dog sige, at det er jo netop Spørgsmaalet, hvorledes vi skulle grunde Samfundets Ret, og om det ikke er bedst at grunde den derved, at vi vaage omhyggelig over den Enkeltes Ret. Skal imidlertid den Enkelte tvinges til at afstaa sin Eiendom, hvad jeg ogsaa kan være med til, hvor Talen er om et stort Naløb eller en Søs Udtørring eller Sigt, saa vil der efter min Opfattelse være Mening i, om Hvertallet siger til Mindretallet: Vilde I ikke være med, saa tage vi det Hele, men I faae Erstatning derfor, saaledes som det hjemles i Grundloven. Her gaar man imidlertid en modsat Vej. Man siger: I beholde, hvad I have, men I skulle tvinges til at gjøre den og den Bekostning, og det er noget ganske Andet end det, vi hidtil have kjendt. En Lov, der indeholder saadanne Principer, der gaa den Enkeltes Ret for nær, der giver Hvertallet, den Stærkere, den mere Velhavende, en Ret overfor den Svagere, er jeg ikke med til, saa meget mindre, som jeg ikke kan skjønne, at Noget endnu har paavist Nødvendigheden af, at saadanne Principer anvendes. Jeg siger ikke at den Enkelte skal kunne forstyrre et nyttigt Arbejde, men kun, at han ikke skal kunne tvinges ind paa større Bekostninger, end han maasse kan taale, og det undgaar han ved at expropriere, det er der Mening i. — Jeg er glad ved at se Vædringsforlaget med Hensyn til Sagsførerne. Jeg tror, det er heldigst, at vi blive staaende ved at lade Folk møde ved saadanne Leiligheder, med, om jeg saa maa sige, lige Meget i Hænderne, thi lige Børn lege bedst, og naar jævne Folk komme sammen, tror jeg, at de klare Sagen bedre, end naar de faae Lov til at tage Sagsførere. Thi hvad vil Følgen blive deraf? Følgen vil blive den, at den, der har bedst Raad til at betale en Sagsfører, antager en saadan, medens den Anden møder uden Sagsfører, fordi han ikke har Raad til at betale en Sagsfører. Der vil da komme til at staa to ulige Personer overfor hinanden, og det tror jeg er meget ubeldigt. Jeg tror, at det Princip, som har fundet Udtryk i Forligslovgivningen, er overordentlig heldigt, og jeg vilde ønske, at det ogsaa maatte komme til at gaa igjennem denne Lov.

Indenrigsministeren (Steel): En stor Del af de Vædringsforslag, som foreligge fra det samlede Udvalg, angaar jo, som allerede er bemærket af den ærede Ordfører, mere formelle Spørgsmaal; en mindre Del af dem ere af Betydning som virkelige Realitetsforandringer, men med Hensyn til dem er der siden 2den Behandling af Sagen foregaaet Forhandlinger mellem Udvalget og mig, som gjøre, at disse Vædringsforslag ere fremgaaede af en Overenskomst mellem os begge. Jeg kan derfor indskrænke mig til at sige, at jeg slutter mig til de Vædringsforslag, som ere stillede af Udvalget i dets Helhed. — Med Hensyn til de af Mindretal stillede Vædringsforslag er der et Par enkelte, som jeg finder Anledning til at udtale mig om, ligesom jeg ogsaa efter de faldne Uttringer fra ærede Medlemmer her i Salen skal tillade mig, et Par Bemærkninger med Hensyn til enkelte af dem. Hvad angaar Spørgsmaalet i Vædringsforslag under Nr. 6, da tillægger jeg ikke dette nogen saa overordentlig stor Betydning. Jeg tror, at de Tilfælde, hvor der vil være Fristelse til at sende Sagsførere til en Forhandling af den Bessaffenhed, ikke ville være mange, og efter min Erfaring har jeg ikke truffet paa, at Sagsførere ere blevene benyttede i den Slags Sager. Et enkelt æret Medlem har gjort Erfaring i en anden Retning; men jeg maa fremdeles være af den Mening, at det vil være Noget, som vil være aldeles undtagelsesvis; og jeg skal ikke negte, at, medens det forekommer mig, at Sagsføreren lige overfor en Forhandling for Bandyndmand sedvanligvis vil spille en temmelig overordnet Rolle, hvad ikke ganske passer her, kan der ogsaa være Tilfælde lige overfor Landvæsen- og Overlandvæsenkommissionen, hvor der kan være Spørgsmaal af en saadan Natur, at det kunde være ganske rigtigt, om en Mand søgte sig repræsenteret ved en saadan Forhandling af en juridisk kyndig Mand. Jeg skal imidlertid ganske henstille denne Sag til Thingets Afgjørelse; jeg tillægger den ikke nogen overordentlig Betydning. — Vædringsforslag under Nr. 20, stillet af det samlede Udvalg, skal jeg tillade mig at anbefale til Thingets Bedtagelse. Jeg tror ikke, det paa nogen Maade kan siges, at man derved gaar den Enkeltes Ret for nær. Der er i Forslaget givet Udfigt til fuldstændig Erstatning for, hvad der maatte siges at kunne tabes. I det Hele taget maa vi huske paa, at vi her bevæge os paa et Omraade af stor Betydning for det Almene. Man maa jo anse denne Lov for vel stiftet til at fremme Agerbruget. Foranstaltninger til Bands Afledning og Afbenyttelse ere af Betydning for hele Samfundet; de støtte og fremme vor vigtigste Indtægtskilde, nemlig Agerbruget, og man maa under saadanne Forhold have Ret til at træffe Bestemmelser, som kunne være noget